

# ՎԵՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ՀՈԱՏԵՄԲԵՐ 24

ՓԷՆՉԷՆՊԷ

ՆՈՒՄԵՐՈ 49

## ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԹԵՆԵՎԻՅԷ

Իմերայր Մըսրիյէ տէն սաատեթլու Հիւսէյին վէ Խաւրչիա փաշալէր կէչէն հաֆթա: Ետեթանէ մասլ ոլմուշար տըր:

— Լտրնէտէ մուգիմ Գրանսա տէվէթի Պօնսօլօսու Սիւսիւ Համբաղօ ճէնապլէրի մէղունէն տէրսատեթէ կէլմիշ:

— Սէրկիի Օսմանիտէ մէվճուտ օլան զըրաթ ալաթլարընըն քեաֆիքէսի, Իզմիտտէ վազի չիֆթլիքի հիւմայուէնտէ իսթիմալ ոլմազ իւզըն, խազինէի խասսա ճանիպինտէն սաթըն ալընմըլ տըր:

— Պրուսա մութասարըֆը սապըզ, տէվէթլու Կէվրէս փաշա հազընթլէրի կէչէն փազար իրթէսի կիւնիւ Ետեթանէյէ մուվաւէլէթ իթմիշ տիր:

— Պօշազ իչինտէ վագըր գալա վէ թապիալարա պաթթալ շէշանէլի թօփլար վազ ոլունմայա էմր ոլունմուշ տուր:

— Մըսրը վալիի վալաշանը տէվէթլու ֆէսամէթլու Խամայիլ փաշա հազընթլէրի նին հարէմըմիւհթէրէմէլէրի իշ պու կազ մէվօիմին Ետեթանէտէ կէչիրտիքտէն սօնկըրա, կէչէն փէնչէնպէ կիւնիւ Սէնէֆէ Եւլէ նամ վափօր իլէ Մըսրա կիթմէք իւզըն տէր սաատեթտէն հարաքէթ իթմիշէր տիր:

— Նալը քէօշքիւնտէ պիր տէօքիւմ խանէ ինշա ոլունմասընա Պապը Նլիտէ գարար վէրիլմիշ:

— Եմէրիգանըն Բէնսիլվանիա էյալէթին տէ Լէզգապլէթ Պիթի խալիստէ պիր կիւզէլ գըզ, պիր զէնկին տէլի գանլընըն վատլէրինտէն թէշվիզ ոլունարազ, ըրզընը մէրգուլմէ թէսլիմ իտէրէք պիր չօճուզ տախի թօղուրուր: Եւստէն մէրգուլմէ, տէլիգանլը-

յա, քէնտի վատլէրինին իճրասը պիրլէ աղտընիքեաճ ոլմասընը թալէպ իթտիքտէ, տէլիգանլը պունու գաթիէն գապուլ իթմէյիպ, տօղան չօճուղունուն ատընըր գօմազ իսթէմէտիյինտէն, պիչարէ գըզ հիւքիւմէթը մահալէյէյէ իշթիքեա իտէր: Տէլի գանլը ճէլպ ոլունուպ, իշթիթիյի սիթէմ վէ նասիհաթլէրէ գուլազ ասմատըրդտան մատա, սէֆիլ գըզըն ֆիյազ վէ աղլալընարնա պագմայըլ՝ հարաքեաթըր զատտարանէսինտէն կէրու տուրմազ իսթէմէզ:

Հաքիմ, մէրգուլմուն ինստընա գալի տուրտուղունու միւշահէտէ իթտիքտէ, էմր իտէր քի 2000 ըրալըզ պիր քէֆիլի ալընըպ սալը վէրիլսին:

Տէլի գանլը ազչէյի սայըպ մահքէմէտէն տըչարըր չըգաճաղը վագթ, գըզըն կէօզիւ տէօնիւպ, վէ իսայըն՝ պաղըրարագ մէրգուլմուն կէօյիւնէ խանչէր իլէ էօյլէ պիր վուրուր քի պիր գաշտագիգէտէն մէրգուլմ հէլաք ոլուր:

Հազըր օլանլէր մէրգուլմէյի, գանլը խանչէր էլինտէ ոլտուղու հալտէ ախզ ու կիրիֆթ իտիւպ, հաքիմին հուզուրունա չըգարտըզլարընտա, գըզ իթտիյինի ինքեար իթմէյիպ, օ՝ խայըն պէնի ալտաթըպ, ըրզըմա խալէլ չէթիրտիյի իչիւն, էօյլիւրտիւմ օնու տէտիքտէ, պիր ալօգաթ մէրգուլմէյէ վէքիլօլուպ, «աղըզընըն իթտիյի հիլէտէն ազլընա զայաթ կէթիրտիյինտէն, շաղըրպ մէրգուլմու գաթլ իթմիշ» տէյէրէք, գըզըն զիմմէթինի թէպրիյէ իթմիշ:

— Գրանսանըն Պուրթ չէհրինտէ պու կիւնլէրտէ պիր քիմնէ վէֆաթ իթմիշ: Պու աւտէմ միւտտէթըր էօմրիւնտէ 10 տէֆա էվլէնմիշ, վէ էն սօն տէֆա էվլէնտիյի վագթ 99 եաշընտա իմիշ, քի իքի սէնէ սօնկըրա եա-

նի 101 եաջնտա օլտուղու հալտէ պիր տէ չօճուղու օլմուշ :

— Իմբերաթօր Կարօլէոն հաղթելէրի , Եթենան գրալնա Լէփօն փ'օնէօր նիշանընըն պիրինճի բիւթպէսինտէն պիր զրթտաընը Իթա էլլէմիշ :

— Սոթարտափն կէլէն խապերէրէ նէզա-  
րէն , Ի'ուճլի միւֆէթիթի Նհմէտ Ղէվտէթ  
էֆէնտի հաղթելէրի իսլահաթը պէլտէ իլէ  
մէշղուլ օլուպ , եագրնտա Եսիթանէյէ ավ-  
տէթ իտէճէյի մէմուլ տուր :

Սուգու պուլան միւսաատէի աալի մի ճի  
պինճէ , Սոթարտա պիր Վաթօլէր քիլիսէ-  
սինին ինշասընա մուպաշքրէթ օլունմուշ :

— Իկիլիլի զաղթալէրի կէլէն Զոկտեմ  
բերին 20 սինտէ , Ինկիլիթըր պաշ վէքիլի  
Լօրտ Իպմէրաթըն ճէնապլէրինին թամ 80  
եաջնտա օլտուղու պէյան իթմէքտէ  
տիրէր :

— Կէլէն Ղուճա կիւնիւ Գուրչուճու մու-  
շաղա աջգլարընտա պիր Խալամ Կէմիճիկին  
չէլի պուլունմուշ :

Թաշգիգաթը վագալէն նէզարէն , մեր-  
դում էփէյիճէ վագթլար սչատա գալմըշ  
օլուպ , իւզէրինտէ տախի հիշ պիր ետրա նի-  
շանը միւշահտէ օլունմատըրնտան սուրը  
պիր գաղալէ մէպին պօղուլմուշ օլտուղի սէօյ-  
լէնմէքտէ տիր :

— Օպթը շէվթէթսիմաթը հաղթելթը  
թաճտարի իշ պու Սալը տիշումը լուծֆէն  
վէ թէմէղլիլէն Պէյօղլունտա վագը Կառւմ  
թէպթբօսունա թէշքիփ պույուրաճաղարը  
էվլէլէլէ խապիր ալմնմըշ օլտուղունտան  
Թադգսիմտէնթէպթբօսանէյէ գատար մէվ-  
ճուտ օլան խանէլէրին պագրըր ֆէնէր վէ  
գանաթիլէր իլէ թէղլին օլունտուղի , վէ պիր  
գաշ մէվգիտէ տախի միշքէմմէլ մուղիգաթը  
պուլունտաթըրալտուլի հալտէ , սաաթ պիր  
պուշուգ բատտէլէրինտէ զաթը հաղթելթը  
շէհրիարի , շահգատէի ճիլլանպաթիլ տէվէթ  
լուշնէճապլէլու Սաբատէֆէնտի հաղթելթը  
լէրի աալի միշքէթիտէ պուլունտաթը հալ-

տէ , թէպթբօսանէի մէղքիւրի թէշիֆ իլէ ,  
իճրա գըլընան լէօպիյաթըն սէյր ու թէ-  
մաշասընա բաղալէթ պույուրալտուղի հալտէ ,  
սաաթ տէօրթ պուշուգրատտիլէրինտէ ավ-  
տէթը սէնիյէ շէրէֆուլուգաթ պուլմուշ  
տուր :

Լէյը մէղքիւրտէ , միւսիւ Կառւմ 20,000  
վէ օլունճուլարա 50,000 ղշ աթիյէի սէնի-  
յէ իհսան պույուրալմուշ :

— Իսկէնտէրիյէտէ ֆիրանսըղ լէսանը իւզ-  
րէ հաֆթատա պիր քէրրէ թապ ու նէշըս-  
լունան Լէփի նամ զաղթալ , պուշտան պէօյ  
լէ եէվմիյէ պիր վէրագա նէշը իտէճէյինի  
իյլան իթմիշ տիր :

— Հալմէթլու Պէլճիգա գրալը հաղթելթը  
լէրինին Օվիղէրա մէմալիքինտէ պուլուն-  
տուղի պունման ագալէմ եաղըլմըշ քուր :

Սիւշարէլէյս պու տէֆա Թըրիյիթէ-  
յէ կէլիպ , տամաթը պուլունան Երչիտիգ  
Սագսիմիլիյէն ճէնապլէրիյլէ պէրապէր Սի-  
րամար նամ սերայտէ իգամէ իտէճէյինի զա-  
ղթալէր պէյան իթմէքտէ տիրէր :

— Սուգիգալը հիւմալուն իլէ ասաքիրի  
նիլամիյէ մուղիգալարընտէր մուալլիմի Սի-  
սիւ Կուլաթէլլիյէ տէօրտիւնճիւ բիւթպէ-  
տէն պիր գըթա նիշանը աալի Ծամանի իհ-  
սան պույուրալմուշ տուր :

— Իլիւրտիթմի վալիտ տէվէթլու Սուս-  
թաֆա փաշա հաղթելթըրի Սամուն թա-  
րիգիյլէ մաշալի մէմուլիյէթիլէն աղիմէթ  
իթմէք իւզրէ իշ պար Չարշանպա կիւնիւ  
տէր սաաթէթտէնհաթարթէթ իթմիշ տիր :

— Իզլիտ քէօրֆէղինին աղղընտա պուլտա-  
նան Տիւ նուրքոննա վէ նէֆօր Իզմիտէ պիր  
պուշուգ սաաթ մէնաֆէտէ մինաուիպ պիր մէվ-  
գիյէ ֆէնէրլէր վաղը խուսուսոնա իրատէ-  
յի սէնիյէ շէրէֆունտէ պույուրալմուշ  
տուր :

— Ինկիլիթըրա տիվէթիլին տէր սաաթէթ  
սէֆիրի Ար Տէնրի Պիւլթը ճէնապլէրի-  
նին , միգաճընա ալնա պուլունտան Գիօրէն  
դատա վագի պիր հէթիմ բէնտիլինի մուա-

յէնէ ի թափումէ քիչեւն շէջը մեղքիւրէ մու-  
վասէլէթ ի թափոյի թէլէկրաֆ իւն խապեր  
ալընմը տըր :

— Մէշնուր հօգգապազ Պօպօնուն օգ-  
լու, իճրայի լէօպիյաթ ի թմէք իւզրէ պու  
տէֆա տէր սաատէթէ մուվասէլէթ ի թմիշ  
տիր :

Բում միլէթինին ուսուլու գատիմէսինտէն  
օլտուզու վէճհ իւզրէ, պու տէֆա Լթինավէ  
Լիւրտէ Լիւտի ատալարն, Լուսնանիսթանէ  
իլթիհազը իչիւն իճրայը շէկիքչլտուզու սը-  
րատա, էհալի թարաֆընտան թիւֆէնք վէ  
քիշթով անտախթիյէ, իշ պու զիյնէթի  
տահա զիյա տէ շէրէֆլէթմէք էմէլինտէ պու-  
լունտուզլարընտան, վէ սու սէպէպտէն պա-  
զը սագաթլըգ տախի վուգու պուլուպ, էհա-  
լինին մէսէրրէթի երգիւնտէն հէր քէսին պիր  
քէտէր վէ գազալէ քուլալաճաղը միւհթէմիլ  
պուլունտուզընուն Լիւրէ փիշիւհաճրտա պու-  
լունտան Լիւկիլիգ ամիրալը միւշահէտէ ի թափ-  
ոյինտէն, պու պապտէ հիւքիւմէթէ պազը իւ-  
թարաթ թէպլիղիյէ, գրալ կէլտիյի վապթ  
տախի էհալի պէօլլէճէ թիւֆէնք վէ քիշ-  
թովա էլաթմաճագ օլուր իսէ, տահա նիլէ  
խաթըրա տիւշմէտիք գազալար վուգու պու-  
լապիլէճէ յինի պէյան ի թմիշ տիր :

— Մուգատտէմա սէպթըր սահիֆէի պէյան  
գըլընտըղի վէճհլէ Լիւրօփա հէվալիի շաքգի-  
յէսինին էքսէրը մահալլէրինտէ, վէ խուսը-  
սիյէ Մահարիսթան թարաֆլէրինտէ ալը-  
րը գուրաղլըգ օլտուզու միւրիլիւ, տէրսապ-  
տէթտէ տախի միւտտէթը մէտիտէ րահմէթ  
նուզուլ ի թմէմէսիյէ, պէնտլէրտէ սու պ-  
զալիպ, պազըընտա հիշ գալմաաղտէն  
պաշա, էքսէրը գուրալէր պիլէ գուրումաճը  
օլտուզընտան սուսուղլուգտան թօլլար  
խալը գահմէթ վէ միւզախիգա չէքիլէրէք,  
հաթթա իտարէսի թաթլու սույէ միւհթաճ  
օլան համամլարտան ասաքիլի շահանէյէ  
թախսիսէն պիր գաչ աստէտի իպգա օլունա-  
րագ, մատաւընըն մուվազգաթէն գափաթ-

տըրըմասընա, վէ ալէխուսու Պէյօղլու վէ  
Պալաթա թարաֆլէրինտէ պալաղը պիր ի-  
չիմ սու թէտարիքի քէսպը սուսալէթ ի-  
տէրէք, քիւլլիւ եէօլմ սանտալ վէ գա-  
յիւզլար իլէ Պէյօղլտան վէ մահալը Խալի-  
րէտէն սու ճէլպի կիպի քիւլլիւ քաղմի-  
յէ իսթիյարընա մէճպուր իլլէթ վիլմիշ վէ  
իշ պու միւզալիգանըն պաշըճա պիր սէպէ-  
պի տախի մէվճուտ օլան պէնտլէրին հէր նէ  
հալ իսէ, պիր չօգ սէնէլէրտէն պէրու թէ-  
թհիլինէ պազըլմատըղընտան, խալը չամուր  
թէրագգիւմ իտէրէք, պունլարըն հիլէթըրա-  
լիյէսի գատարսու իսթիյապ իտէմէմէսիլու-  
սուսու պուլունտուզըն միւսէլլէմ օլուպ, սէճ  
տի գըթա պէնտտէն պիր գաչ գըթաալնտա  
իսէ շու արալըգ ասլա սոչ գալմալըպ, պիւ-  
թիւն պիւթիւն գուրուսթըրլա, թէթհիլ-  
լէրինտէ սուհուլլէթ միւթալաա օլունմուշ օլ-  
տուզընտան, շէրէֆսուտուր պուլլուլան ի-  
րատէի սէնիյէ իւզէրինէ էվգաֆը հիւմայուն  
նէզարէթը ճէլիլէսի ճանիպինտէն շիմտիլէք  
պէշ երգ գատար ամէլլէ վէ պիր միւտար  
բրանկալը թէրթիպ օլունարագ, վէ պունլա-  
րըն մահաֆաղաղ իչիւն Պաղչէ քէօյիւնէ  
պիր պէօլլէք տնաքիլի շահանէ իլէ միւնասի-  
պի միգտալ ասաքիլի գալթիյէ իրաւ օլ-  
լունարագ, սու նէզարէթի վէ թալին գըլը-  
նան մէմուրլէք վասէթալլէրիյէ, Սուլթան  
Մահմուտ վէ Պալիտէ պէնտլէրինտէն պէտի-  
լէ էմըր թէթհիլի մուպաղըրէթ օլունուպ,  
շու հալ իլէ թահմին օլունտուզընա կէօրէ  
մէզքիւր իքի պէնտին նիհալլէթ պիր այա  
գաֆար թէթհիլլէրի իքմալ օլունարագ,  
պատէհու գալթիլլէրինին տախի սըրասըրլա  
թէթհիլլէք պազըլաճաղը վէիլ պու պէնտ-  
լէրին պօղուգ օլան պաղը մահալլէրինին թա-  
միրիյէ, արալլէրինտէն թէրընհ իտէն սու-  
լար գալ օլմամագ իւզրէ թէտապիլի լազըմէ-  
յէ թէշէպպիւս օլունմուշ օլտուղի իշիտիլ-  
միշ տիր :

Ինչպէս Պահպանել (Օրինակ)

Թիւերը սանտրոնը իտարեւի իշ պու՝ Նոյնիւրերին տէօրտիւնձիւ փաղար իրթէսի կիւնիւնտէն իթիպպրէն Թարագճըլար գուրպինտէ Նէզայրըլը օղուն խանրնտա պէ հէր հաթթա փաղար իրթէսի, Սալը, Չարչանպա վէ փէնչէնպէ կիւնլէրի, էօյլէյէ իթի սաաթ գալարագ պէտ իլէ, կիւնտէ տէօրթ սաաթ, թէրթիպի րապի էսհամը ճէտիտէնին (եհնի Վոնսօլիտէ) իշ պու պին իթի իիւզ եթմիշ տօգուլ սէնէսի Վոյնմերին պիւրինձի կիւնիւ հիւրուլ խտէճէ օլան ֆայըղընը վիւնէճէյինտէն, էսհամը մէգթիւրէտէն հէր քիմին ետիսնտէ վար իսէ, մահալը մէգթիւրէ կէօթիւրիւպ մուպէնէ իթտիրմէլէրի լաղըմ կէլէճէթ տիր:

Վէ մահը մէգպուրուսն օն իւչիւնձիւ չարչանպա կիւնիւ տախի էսհամը մէգթիւրէնին պէտէլաթը իթա օլունմաղա միւպալըրէթ օլունմաղա տըր:

Իսհամը ճէտիտէնին տիկէր թէրթիպլէրինին մուպէնէսի թէէիսի իթմիշ օլանլէր եհնէ պէհէր Նուսմ իրթէսի կիւնիւ մահալը մէգթիւրտէ պաղըլաճագ նըր:

ԻՅԼԵՆ

ՆԱՍՐԻ ԻԶԻՆ ՄՈՒՆԻԹԷ

Պու՝ պիր նէվի եագը օլուպ, նասըրը ուսթուրա իլէ պիրաղ քէստիքտէն սօնկրա, պու եագըտան պիր փարչա եափըլթըրմալը, վէ իթի իւչ կիւնտէ պիր տէֆա տէյիլթիւրիպ, եհնիսինի գօմալը, վէ պու ամէլիյաթ իթի իւչ տէֆա իճրայէ կէլտիքտէն սօնկրա նասըրըն մահլ օլաճաղընա շիւպէն եօգտուր:

Սաթըլըր պէհէր գութուսու օն ղուրուչա, օլէնձիւրլի խանըն իւսթ գաթընտա՝ Նուսմէրօ 3. Լիւլիւնըն օտաարնտա:

Թաւէլէլէն իթիւլէ վէ Իսհամը ճէտիտէնին ֆիւլէն:

- 68 20 Թահալլաթը միմթագէ
- 53 30 Սուգատտէմ չըգարըլան Իսհամ
- 56 30 Սուսիսարէն չըգարըլան Իսհամ

ԻՅԼԱՆԱԹ

Բշպու ղաղէթա հաթթատա իթիտէֆա Պէֆագ գըթա իլէ, վէ պիր տէֆա պէյիւք գըթա իլէ նէշո օլունուր:

|                |     |         |
|----------------|-----|---------|
| Պիր երըղը      | 100 | ղուրուչ |
| Ալթը պըրը      | 60  | ն       |
| Իւչ պըրը       | 30  | ն       |
| Պէֆագ նուսիսի  | 1   | ն       |
| Պէյիւք նուսիսի | 2   | ն       |

Թաշրալար իլիւն, 50 սաաթըլը մէտֆէտէ պուլունան էյալէթլէր իլիւն սէնէվի 15 ղուրուչ վէ 100 սաաթ մէտաֆէտէ պուլունանլար իլիւն 30 ղուրուչ փօթա փարաը պընըր:

Իլլանաթըն պէհէր սաթըրընտան պիր տէֆա իլիւն 60 փարա, իթի տէֆա իլիւն 40 փարա քչէնաճագ տըր:

Իթի տէֆատան ղիյատէ գօնուլաճագ վէ պէյիւք իլլանաթ իլիւն պըր փաղարըլ օլունուր:

ՄԵՄՈՒՐԻՅԵՆ

ԻՍԹԱՆԳՈՒՏԱՎ Բէգիւր խանընտա՝ 178. Միւնասան թապխանէսի:

ԻԶՄԻՏ. Մ. Յակոբ Աղա Նաղարէթեան.  
ՊՐՈՒՍԱ. Թէոփիլէ Աղա Գալիօնճեան.  
ԷՏԻՐՆԷ. Թորոս Աղա Յօհաննէսեան.  
ԹՐԱՊԶՈՒՆ. Խաչատուր Աղա Էմմանուէ.  
ԹԷՔԳԻՒՐ ՏԱՂ. Յարութիւն Աղա Շամճեան.  
ԳՈՅՍԷՐԻՅԷ. Յօհաննէս Աղա Յ. Պալըգճեան.  
ՀԱԼԷՊ. Յովհաննէս Աղայ Բիւրքճեանօֆ.  
Սայըր էյալէթլէր իլիւն տէ իլէրուտէ մէմուրլէր թախիս գըլընաճագ տըր:

Քիլիկիոյ ղԱԶԷԹԱՍ. ԹԱՆՄԱԾՈՐՈՆ

ՍԱՀԻԳԻ ՄԱԹՊՈՒՍ ՎԷ ՂԱԶԷԹԱՍ  
Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ